

ВИДОВА РІЗНОМАНІТНІСТЬ ДЕРЕВ І КУЩІВ КУЛИКІВСЬКОГО ПАРКУ (ПОЛТАВСЬКИЙ Р-Н)

Панасенко Т.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Серед чотирнадцяти парків Полтавщини, які мають статус парків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення значний науковий інтерес представляє Куликівський парк, який розташований у с. Куликове на сході Полтавського району площею 16,9 га. Парк закладений у 1967 р. з ініціативи заслуженого місцевого агронома Ф.Є. Цибулько за проектом відомого полтавського дендролога Я.Я. Яценко на честь 50-річчя Жовтневої революції. Територія парку була розбита на систему куртин, доріжок, клумб, оглядових майданчиків. Згодом були створенні альпійські гірки, каскад ставків. За кілька років на території парку було зібрано понад 150 видів, форм дерев і кущів.

1975 року Куликівський парк було включено до природно-заповідної мережі Полтавщини за статусом парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого рівня (рішення облвиконкому № 531 від 13.12.).

Сучасний видовий склад дерев і кущів нараховує 92 види і форми, які належать до 61 роду та 28 родин. Основу дендрофлори парку складають Magnoliophyta (86 видів і форм), а Pinophyta представлені 6 видами і формами. За численністю видів і родів у насадженнях парку провідне місце займає родина Rosaceae Juss. (Spiraea L. — 4 види, Rosa L., Chaenomeles Lindl., Aronia Med., Cerasus L., Crataegus L., Pyrus L., Sorbus L., Amelanchier L., Cotoneaster B. Ehrh., Physocarpus Maxim., Prunus L., Padus Mill., Malus Mill.). Серед дерев найбільшою кількістю особин представлені Quercus rubra L., Juglans cinerea L., Betula pendula Roth., Aesculus hippocastanum L., Picea abies (L.) Karst., Acer negundo L., A. platanoides L., Tilia cordata Mill.

Передня частина парку огорожена однорядним насадженням Acer platanoides 'Globosum'. Вхід до парку розпочинається алеєю із Aesculus hippocastanum, а просуваючись далі у парк його змінює Tilia cordata. Праворуч від входу встановлений меморіальний пам'ятник полеглим односельцям у Великій Вітчизняній війні, навколо якого створені квітники, насаджені вічнозелені дерева (2 особини Picea pungens Engelm. 'Glauca' та Thuja occidentalis L. 'Culumna'). По обидві сторони від центральної алеї сформовані групи із покритонасінних рослин (кленів, горіхів, берези, дубів, ясенів), серед яких зустрічаються насадження Picea abies по 5–14 особин. У нижніх ярусах насаджень зростають такі кущі як: Physocarpus opulifolia (L.) Maxim., Symphoricarpos albus L., Sambucus nigra L., Syringa vulgaris L.

У центральній частині парку встановлена паркова стела. Зліва від неї сформована куртина із Pinus strobus L. (18 особин), P. pallasiana D. Don (2 особини) та Thuja occidentalis (11 особин), які гармонійно поєднані із листопадними рослинами (Phellodendron amurense Rupr., Juglans nigra L., J. cinerea). На дещо просторіших галявинах сформовані невеликі групи із Chaenomeles japonica (Thunb.) Lindl., Spiraea douglasii Hook., S. x vanhouttei (Briot) Zab., S. salicifolia L., які підвищують декоративність насаджень парку в період цвітіння.

Високою декоративністю, особливо під час цвітіння, вирізняються інтродуковані види такі як: Catalpa ovata G. Don., Aesculus x carnea

Hayne., *Philadelphus latifolius* Schrad, Ph. coronaries L.

У Куликівському парку зібрана найбільша серед парків Полтавщини колекція *Gymnocladus dioicus* (L.) C. Koch (37 особин), які насажені окремою групою. Далі на галявині утворюють великі куртини *Rhus typhina* L. і *Forsythia europaea* Deg. Et Bald., унаслідок природного вегетативного самовідтворення.

На задній частині парку від створених у минулому ставків залишилися лише котловани, навколо яких зростають види з родів *Salix* L., *Populus* L., *Elaeagnus* L., із кущів — *Viburnum opulus* L., *Swida sanguinea* (L.) Opiz.

Серед ліан поширений *Parthenocissus quinquefolia* (L.) Planch., який активно розростається й обвиває стовбури дерев.

Значну участь у формуванні насаджень парку відіграють аборигенні види дерев і кущів (23 види), які в окремих частинах парку виконують роль ландшафтоутворювальних порід. Масово зростають природні компоненти дібров (*Quercus robur*, *Acer platanoides*, *A. campestre* L., *Tilia cordata*, *Corylus avellana* L., *Carpinus betulus* L., *Fraxinus excelsior* L., *Ligustrum vulgare* L.) і заплавних лісів (*Populus alba* L., *Salix alba* L., *Padus racemosa* Lam. та ін.).

За географічним походженням у колекції деревних рослин Куликівського парку зростають види з Північної Америки (*Pinus strobus*, *Thuja occidentalis*, *Gleditsia triacanthos* L., *Gymnocladus dioicus*, *Juglans nigra*, *J. cinerea*, *Quercus rubra*, *Acer negundo*, *Robinia pseudoacacia* L., *Mahonia aquifolium* Nutt.), із Південно-Східної та Середньої Азії (*Spiraea media* Franz. Schmidt, *Populus simonii* Corr., *P. italica* (Du Roi) Moench, *Chaenomeles japonica*, *Juglans regia* L.), Сибіру (*Cotoneaster lucidus* Schlecht., *Caragana arborescens* Lam.).

Наукову цінність парку підвищують інтродуковані рідкісні види дендрофлори: *Corylus colurna* L., *Gymnocladus dioicus*, *Parthenocissus tricuspidata* (Sieb. Et Zucc.) Planch.

Насадження Куликівського парку за ботанічними та декоративними показниками віднесено до II (середнього) класу емоційно-естетичної цінності, оскільки деревостан парку одноманітний, який зумовлений рядовою посадкою дерев. Декоративність видів втрачається при масовому їх насаженні. На території парку відмічається вплив антропогенного фактору: засмічення території, варварське пошкодження меморіальних плит, вирубування дерев, розкладання вогнищ, прокладання автотранспортом доріг тощо. Для збереження насаджень парку необхідно провести заходи з реконструкції окремих частин парку.

Куликівський парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва має вагомe культурно-історичне, рекреаційне, пізнавальне, наукове значення. Виступає об'єктом постачання посадкового матеріалу для інших парків Полтавської області.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАПАСА ПОДСТИЛКИ НАСАЖДЕНИЙ ПРАВОБЕРЕЖНОЙ ЗЕЛеноЙ ЗОНЫ ДНЕПРОДЗЕРЖИНСКА

*Савельева Н.А.
Днепропетровский национальный университет*

Лесная подстилка, представляющая собой среднее звено в био-